

El Cor Francesc Valls celebra el 500 aniversari del Toisó d'Or a Barcelona

El 29 de novembre passat, el Cor Francesc Valls, el grup instrumental La Caravaggia i l'organista Juan de la Rubia, dirigits per Pere Lluís Biosca, van oferir un concert a la catedral de Barcelona que va commemorar els 500 anys del Capítol del Toisó d'Or.

Fa

cinc-cents anys, molt abans que les cimeres polítiques, econòmiques o climatològiques fessin de les ciutats que les acullen l'epicentre del món, Barcelona va gaudir d'aquesta consideració amb motiu de la celebració, a la seva catedral, del XIX Capítol de l'Orde del Toisó d'Or. Era l'any 1519 i un jove Carles I acabava d'arribar a la ciutat per ser jurat com a rei de Castella i d'Aragó per les Corts Catalanes.

Per

solemnitzar la seva estança, que es va allargar gairebé un any, del 15 de febrer de 1519 fins al 23 de gener

de l'any següent, el nou monarca prengué la decisió de convocar una nova trobada d'aquest orde selecte, fundat un segle enrere pel seu rebesavi, Felip el Bo, duc de Brabant i de Borgonya, amb la finalitat explícita *"d'exaltar la fe i la Santa Església, i dedicar-se a la virtut i els bons costums"*, tot i que el rerefons no era altre que aglutinar la noblesa dels diferents territoris del seu ducat.

Inicialment

els cavallers del Toisó d'Or eren 30, però l'octubre del 1516, en assumir la sobirania de l'orde, el jove Carles va decidir augmentar-los fins a 51, per donar cabuda a representants dels seus nous dominis. La incorporació dels nous membres es feia efectiva durant les reunions periòdiques de l'orde –els *capítols*–, que havien d'estar marcades per un seguit de cerimònies litúrgiques.

Va

ser així com, del 5 al 8 de març de 1519, Barcelona es va convertir en la primera ciutat aliena als territoris del ducat de Borgonya que acollia aquest important esdeveniment, veritable cimera del poder militar, polític i econòmic de l'època. No cal dir que els actes es van desenvolupar en un ambient d'enorme solemnitat, amb desfilades pels carrers del nucli antic encapçalades pels cantors de la Capella Reial. Prèviament s'havia ordenat a Joan de Borgonya, un artista francoflamenc resident a la ciutat, que pintés els escuts d'armes de tots els cavallers del Toisó d'Or al cadirat del Cor dels Canonges de la Catedral.

Ara,

cinc segles després, aquest emblemàtic espai, joia del gòtic català, va acollir l'acte central de celebració d'aquesta efemèride: un concert a càrrec del Cor Francisc Valls, el grup instrumental La Caravaggia i l'organista Juan de la Rubia, que proposà una recreació de la celebració de les vespres de Sant Andreu, una de les litúrgies establertes en el cerimonial estatutari de l'orde en honor al seu sant patró.

Sense

ànim de ser una reconstrucció exacta d'allò que s'havia escoltat el 1519, l'objectiu del concert va ser apropar al públic la música de l'època i com podien sentir-se aquestes vespres de Sant Andreu en temps de Carles I d'Espanya i V del Sacre Imperi Romanogermànic. Una proposta acurada darrere la qual es troba l'erudita assessoria de Tess Knighton, doctora en història de l'art i musicologia per la Universitat de Cambridge.

Així doncs, el repertori del concert que tingué lloc el divendres 29 de novembre, sota la direcció del titular del Cor Francesc Valls, Pere Lluís Biosca, va incloure tant obres d'origen espanyol com francoflamenc, bo i alternant, com era costum a l'època, el cant pla, procedent en aquest cas d'un antifonari de finals del segle XV que es conserva a l'arxiu catedralici, amb peces polifòniques. Entre les quals obres de Melchor Robledo, Pedro de Escobar, Francisco Peñalosa, Antonio de Cabezón i dos compositors de la capella borgonyesa, Josquin Desprez i Pierre de la Rue.

Prèviament al concert, Knighton, professora d'investigació de la Institució Catalana de Recerca i Estudis Avançats (ICREA), va introduir el tema amb la conferència *Carles V i la música: cerimònies reials a Barcelona 1519*, que evidencià la importància de la música en el marc dels actes que van envoltar l'arribada a la ciutat del nou monarca. Tot i que no resta documentat quines obres es van interpretar exactament, per a Knighton és evident que els músics de la capella flamenca que acompanyaven el monarca van exercir un gran impacte en els seus homòlegs de la catedral de Barcelona.

Músics i cantants van actuar al bell mig del cor, al qual van accedir en processó amb els sons d'un motet de Cristóbal de Morales, *Andreas Christi famulus*, que segons Tess Knighton podria haver estat escrit per a les cerimònies de l'Orde del Toisó d'Or. La interpretació, de refinada factura i gran bellesa lírica, ben equilibrada entre veus i instruments, va trobar en l'alternança de cant pla i polifonia una singular dinàmica sonora. Les intervencions puntuals de l'orgue de Juan de la Rubia donaren encara més solemnitat a una audició que no feia gens difícil a l'espectador fer marxa enrere en el temps.

Finalitzat el concert, el mateix espai va acollir la presentació del llibre *Bartolomé Ordóñez i l'obra renaixentista del cor de la catedral de Barcelona* de Marià Carbonell, tercer títol de la col·lecció "In Sede Barcinonense", que ha vist la llum en el marc dels actes commemoratius d'aquesta efemèride. El nou volum, que havia estat precedit el mes de juny per la publicació d'*El capítol del Toisó d'Or a la Catedral de Barcelona (1519)* de Pere Molas, es centra en la figura de Bartolomé Ordóñez, un destacat escultor, possiblement d'origen burgalès, que amb el seu art va ser l'encarregat d'embellir i finalitzar la fusteria del cadirat del cor. Un capítol més d'un episodi històric de gran relleu i que va fer de Barcelona, durant uns mesos, *Sedes Europae*.

Imatge destacada: moment del concert del Cor Francesc Valls